

2020_Weber Kata

<https://168.hu/kultura/ha-nem-allnank-ki-nem-tudnank-tukorbe-nezni-weber-kata-az-uj-magyar-muvesznemzedekrol-193470>

Ha nem állnánk ki, nem tudnánk tükörbe nézni – Wéber Kata az új magyar
művésznemzedékről

2020. október 16., 12:00

Szerző: Sándor Zsuzsanna

Az egyik legrangosabb amerikai filmes magazin, a Variety nemrég a világ legígéretesebb tíz forgatókönyvírója közé választotta Wéber Katát. Ő írta Mundruczó Kornél Fehér Isten, valamint a Jupiter holdja című filmjének forgatókönyvét. Első angol nyelvű filmjüket, a Pieces of a Woman is közösen jegyzik. A Netflixen látható alkotás executive producere Martin Scorsese. A mostani Velencei Filmfesztiválon két elismerést is kaptak: a gyermekét elvesztő főhősnőt alakító Vanessa Kirbynek ítelték a legjobb színésznő díját, és a diákzsúri díját is ez az alkotás nyerte el. A magyar művészpár jelenleg Németországban él. Wéber Katát Berlinben hívtuk fel, és a Színház- és Filmművészeti Egyetem helyzetéről is kérdeztük.

Mekkora esélyt adott annak, hogy a világ legígéretesebb tíz forgatókönyvírója közé választják?

Abszolút váratlanul ért. Ritkán olvasom az amerikai szaklapokat, azt azonban tudom, hogy a Variety az egyik legrangosabb. Óriási megtiszteltetés, hogy úgy gondolták, helyem van ezen a listán. Annál is inkább, mert szinte csak amerikai filmeseket, forgatókönyvírókat válogatnak be, legalábbis azok a kollégák, akikkel ezúttal beszéltem, mind az Egyesült Államokban élnek. Mivel a Pieces of Woman amerikai-kanadai koprodukcióban készült, **valószínűleg a scriptjét is amerikainak tekintették.**

Talán nem is tudták, hogy a film írója magyar?

Szerintem tisztában voltak ezzel, hiszen Mundruczó Kornéllal készített első közös munkánkat, a Fehér Istent az amerikai mozikban is sikerrel játszották.

Mivel jár ezen a listán a top tízbe kerülni? Pénz, presztízs, sarkig tároló produceri ajtók?

Pénzt nem kapunk, viszont annál több kitüntetett figyelmet. A nemzetközi filmes

világban a bizalom nagyon sokat számít, és ez az elismerés azt is jelenti, megbíznak abban, hogy tudok már valamit a filmírásról. S mivel nekem ez nem az eredeti szakmám – színészként végeztem a színművészetin –, ezt még nagyobb elismerésnek érzem.

Máris elárasztották megrendelésekkel?

Már a Fehér Isten után is nagyon sok megkeresés jött, de ezeknek a nagy részét én magam utasítottam el. Nem vágyom mindenáron arra, hogy befutott amerikai forgatókönyvíró legyek, ráadásul egyáltalán nem biztos, hogy egy felkérésből munka is lesz. Ahhoz, hogy egy film megvalósuljon – tehát az ötlettől a fejlesztésen át eljusson a finanszírozásig –, sokaknak kell kitartóan küzdeniük akár éveken át. Még nehezebb, ha valaki európai alkotó, és olyan filmet csinál, amely csak egy szűkebb közönségréteghez szól. A mi filmünk is hatalmas erőfeszítések és összmunka árán valósult meg. Rengeteget köszönhetünk az összes résztvevőnek, köztük Martin Scorsésének is, aki látta a filmünk első vágott verzióját, és felajánlotta a segítségét a film forgalmazásához. Az, hogy a nevét adta a filmünkhöz, nagyon sokat jelent nekünk.

Mégis azt mondja, nem feltétlenül akar amerikai filmek forgatókönyvírója lenni. Miért?

Nem is tudnék az lenni. Az amerikai kultúra teljesen más, mint az európai, akár egy félmondatnak is más a jelentése ott, mint itt. A filmünk magyar forgatókönyvvel indult, majd a lengyel TR Warszawa színház felkérésére átdolgoztam színdarabnak, és ebből lett később újabb masszív átdolgozással az amerikai script. Közben kemény harcot vívtam magammal és a szöveggel is, sok mindent kellett elvennem és hozzátennem, hogy a különböző közegekben is hiteles maradjon. De úgy érzem, a folytonos átírástól erősödött is a szöveg. Megtanultam, hogy ne frusztrációnak éljem meg, ha negyvenegyszer kell átalakítani egy jelenetet. Szóval ebben is van lecke.

Az ön sikere azért is jelentős, mert a magyar filmeket leginkább a forgatókönyvek miatt szokták bírálni. Mit gondol erről?

Én szeretem a hazai filmeseket, és megbocsátó vagyok a magyar forgatókönyvekkel. A rosszul megírt magyar scriptek szerintem sokszor jobbak, mint a jól megírt amerikaiak. Az elmúlt években sok amerikai forgatókönyvet olvastam, sokat jártam is kint. Amerikában nagyon erős a filmes kultúra, a forgatókönyveik nagy része remekül van megírva, de ez nem jelenti azt, hogy szól is valamiről. Attól, mert jót ír

valaki, nem biztos, hogy az egyúttal fontos is. A magyar filmesek munkái lehet, hogy nem mindig tökéletesek, de legalább beszélni akarnak valamiről.

A Pieces of Woman is eltalált valami fontosat, ha országhatároktól függetlenül is érvényes.

Olyan témát dolgoztunk föl, ami sokak számára még mindig tabu: és ez a gyermekhalál. Mit él át egy anya, ha elveszti a gyermekét? Foglalkoztatott a magyarországi otthon szülések viszontagságos története is, ahogyan ez is át lett politizálva, és élesen megosztotta az embereket. Megnéztem azt is, miben tér el például Amerikában, Kanadában, Angliában az otthon szülés jogi, társadalmi, orvosi megítélése. Szakértőkkel beszélünk, valamiféle kutatómunka lett ebből. Számomra ez a téma alapvetően fontos emberi, morális kérdéseket vet fel: **ki birtokolja egy nő testét?** Kinek van joga dönteni az élet első pillanatainak szabadságáról? Ki a hibás, ha az otthon szülésnél baj történik, illetve miért ítéljük meg másként a felelősöket egy kórházban? Az az anya, aki elveszti a gyermekét, hogyan küzd meg a büntudattal, vagy azzal, ha másokat hibáztat? A megrekedt gyászfolyamat okai is érdekeltek. Sok érintett nővel is interjúztunk, és mindannyian elmondták, mennyire magukra maradtak a traumájukkal. A környezetük általában azt várta tőlük, hogy mielőbb lépjenek túl a tragédián, felejtsek el. Csakhogy filmünk főhőse képtelen erre, mivel a gyász az egyetlen kötődése ahhoz, akit elveszített.

Egy kocka a Pieces of a Womanból

A filmbeli Martha harmadik generációs zsidó nő, holokauszt-túlélők leszármazottja, és a történet azt is fölveti: hogyan lehet a személyes gyászt feldolgozni egy súlyos történelmi traumákat hordozó családban.

Én is ehhez a harmadik generációhoz tartozom, s ezeket a családi mintákat ismerem legjobban. A holokauszt-túlélők családjában kimondatlanul is erős az az elvárás, hogy alkalmazkodni kell a társadalmi normákhoz, nem szabad kirívónak lenni, és soha nem szabad hibázni. Mert aki hibázik, az gyenge. Egy ilyen közegben nagyon nehéz megküzdeni a veszteséggel és a büntudattal, és szabadon megélni a gyászt.

stb.stb.